

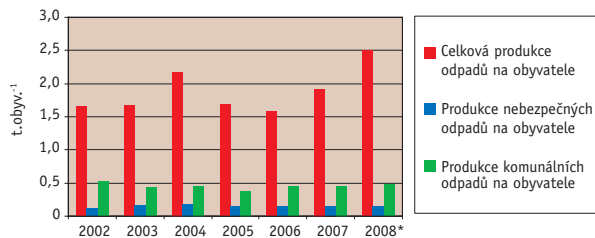

Odpady

PRODUKCE ODPADŮ

Liberecký kraj má průmyslový charakter a z toho pramení i skladba produkovaných odpadů. Kraj má rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výrobu a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. V posledním období však dochází k útlumu především v průmyslu skla a bižuterie. Z hlediska produkce odpadů v roce 2008 se kraj řadil na 10. místo v ČR.

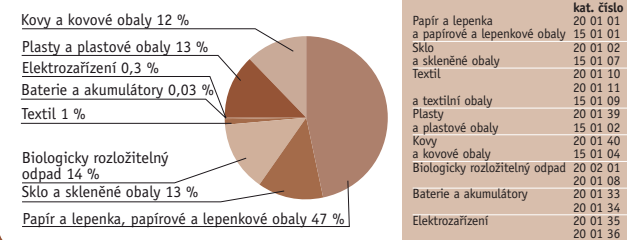
Produktce odpadů na obyvatele v Libereckém kraji [t.obyv.⁻¹], 2002–2008
Zdroj: CENIA

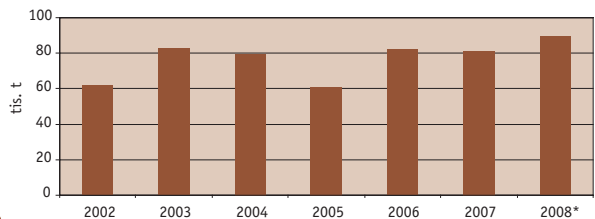
NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

V centru Liberce je provozována vysoce moderní spalovna komunálních odpadů, jejíž provoz zajišťuje vysoký podíl energetického využití odpadů v kraji. Tento fakt podporuje plnění cílů Plánu odpadového hospodářství kraje v oblasti snižování množství odpadů odstraněných skládkováním. Naopak v kraji zcela chybí zařízení k využívání biologicky rozložitelných odpadů.

Struktura materiálově využitelných složek z komunálních odpadů v Libereckém kraji* [%], 2008, Zdroj: CENIA

Množství komunálních odpadů odstraněných skládkováním v Libereckém kraji [tis. t], 2002–2008, Zdroj: CENIA

* předběžné údaje

AKTIVITY KRAJE V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Rozvojové dokumenty

- Monitoring **Programu rozvoje Libereckého kraje 2007–2013** obsahuje hodnocení naplnění cílů a opatření dokumentu, sleduje indikátory životního prostředí, včetně indikátorů udržitelného rozvoje (ECI indikátory) – více na <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=4274>.
- Aktualizace dokumentu **Územní energetická koncepce Libereckého kraje** – dokončení v roce 2009.
- Aktualizace dokumentu **Regionální surovinová politika Libereckého kraje** – dokončení v roce 2009.
- Strategie udržitelného rozvoje ČR** – spolupráce na tvorbě dokumentu v rámci připomínkového řízení.
- Program rozvoje cyklistické dopravy v LK pro období 2008–2013** – více na <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=4438>.

Projekty a aktivity

- Jizerská magistrála pro pěší turistiku** – v roce 2008 bylo dáno do provozu 42 km opravených nebo přeznačených tras – <http://www.jizerskamagistrala.cz/cz>.
- Ekologická stopa** – putovní výstava probíhající v jednotlivých obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje v rámci osvěty udržitelného rozvoje.
- Zpracování vodohospodářské části **Plánů ochrany území pod vodními díly před zvláštní povodní** – prosinec 2008.
- Spolupráce na zpracování **Plánů oblastí povodí Horního a středního Labe a Povodí Ohře a Dolního Labe**.
- Stanovení záplavových území** významných vodních toků na návrh správce toku: Panenský potok – změna; Bílá Desná; Bílá Nisa (Rýnovická); Černá Desná; Černá Nisa – změna; Harcovský potok; Jeřice; Jizera; Jizerka; Kamenice; Míšenský potok; Mumlava; Oleška; Rásnice; Slunný potok – změna; Žernovík.
- Projekt **Regionální inovační strategie** – záměr na zpracování byl schválen usnesením rady kraje č. 177/07/RK ze dne 13. 2. 2007. Pozornost je mimo jiné věnována problematice udržitelné výroby a spotřeby.
- Projekt **Regionální systém EVVO Libereckého kraje (ORSEJ)** – ukončen k 31. 1. 2008 – www.ekovychovalk.cz.
- Ekovychova Libereckého kraje** – webový portál Libereckého kraje informující o dění v oblasti EVVO – www.ekovychovalk.cz.
- Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje – **STŘEVLIK** – www.strevlik.cz.
- Vnější havarijní plány** společnosti Monroe Czechia s.r.o., závod Hodkovice nad Mohelkou – duben 2008, a společnosti DIAMO, státní podnik, odštěpný závod Těžba a úprava uranu, Stráž pod Ralskem – říjen 2008.
- Informační letáky pro veřejnost v zóně havarijního plánování společnosti Monroe Czechia s.r.o.**, závod Hodkovice nad Mohelkou – vydáno v květnu 2008 – <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=341>, a společnosti DIAMO, státní podnik, odštěpný závod Těžba a úprava uranu, Stráž pod Ralskem – vydáno v listopadu 2008 – <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=341>.
- Intenzifikace odděleného sběru a zajištění využití využitelných složek komunálních odpadů včetně jejich obalové složky** – realizace od roku 2004 – http://www.kraj-lbc.cz/public/ozivpr/financi_podporasberne_dvony_6cd58020ed.rtf.
- Vyhodnocování plnění **Plánu odpadového hospodářství Libereckého kraje za rok 2008** – <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=508>.
- Vydání Nařízení Libereckého kraje č. 2/2008, kterým se vyhláší **Program ke zlepšení kvality ovzduší Libereckého kraje**.
- Informační systém životního prostředí** – <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=1371>.
- Geohra „Poznáš svůj kraj?“** – <http://geohra.kraj-lbc.cz>.
- Zelené úřadování** – <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=3456>.
- Mystická konference** – květen 2008.
- Výstava a soutěž k Evropskému týdnu lesů** – říjen 2008.

Další informace
<http://www.kraj-lbc.cz>

Porovnání stavu životního prostředí v Libereckém kraji s ostatními kraji podává srovnávací zpráva „Stav životního prostředí v jednotlivých krajích ČR – Porovnání krajů, 2008“ – <http://www.cenia.cz>, <http://www.mzp.cz>.

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR V ROCE 2008

Zpracovala: CENIA, česká informační agentura životního prostředí

© 2009, Ministerstvo životního prostředí

Spolupráce: Krajský úřad Libereckého kraje, Český hydrometeorologický ústav, Státní zdravotní ústav, Krajská hygienická stanice Libereckého kraje

Grafický design a sazba: Daniela Řeháková

Tisk: GZH, s.r.o.

Kontakt:

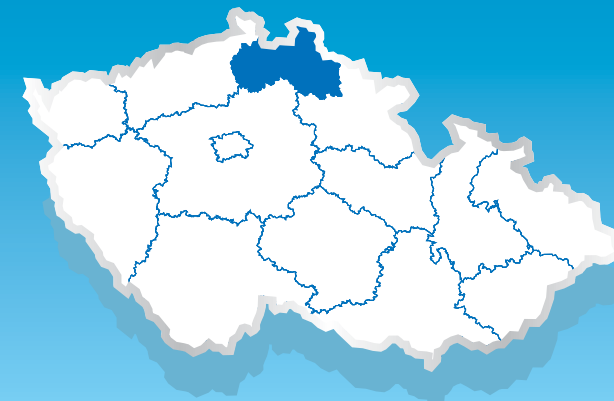
CENIA, česká informační agentura životního prostředí
Litevská 8, 100 05 Praha 10
www.cenia.cz, info@cenia.cz, tel.: +420 267 225 340

Vytisknuto na papíře vyrobeném bez použití chloru.

2008

Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Liberecký kraj

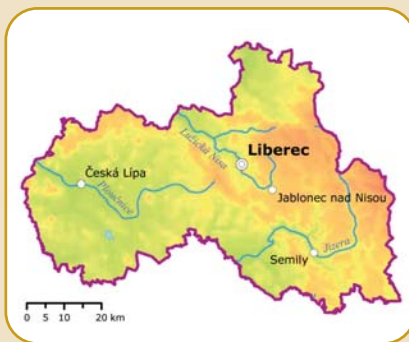

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Obecná charakteristika

Nejmenší a zároveň nejvíce zalesněný (44,5 %) Liberecký kraj se rozkládá na severu ČR. Východní část kraje je hornatá, a jihozápadě směrem do Polabí je krajina jen mírně zvlněná, nejsevernější část kraje ve Frydlantském výběžku pokrývá rovinatá krajina podél řeky Smědě. Kosturu horského systému kraje tvoří Lužické hory a Ještědsko-kozákovský hřbet v západní a střední části kraje a na severovýchodě Jizerské hory a západní část Krkonoš. Tato pohoří

tvoří rozvodí mezi Severním mořem, kam odvádí vody Jizera a Ploučnice, a Baltským mořem v povodí Smědě a Nisy. Nejvyšším místem kraje je Kotel (1 435 m n. m.) v Krkonoších, nejnižším hladina Smědě při hranicích s Polskem. Největší města (Liberec a Jablonec nad Nisou) leží v pánevních oblastech mezi masivem Jizerských hor a Ještědsko-kozákovským hřbetem. Jizerské hory jsou pramennou oblastí s četným výskytem rašeliníšť a mají vodohospodářskou funkci (VD Josefův Důl). Smrkové monokultury byly v průběhu 80. a 90. let minulého století zejména v hřebenových oblastech zničeny v důsledku vysoké imisní zátěže, v současné době se stav krajiny zlepšuje. V sousedních Krkonoších, nejvyšším pohoří ČR, je dobře vyvinutý alpský vegetační stupeň s výskytem řady glaciálních reliktů.

Klíma na severovýchodě kraje je chladné a vlhké a zcela nevhodné pro zemědělství. Jizerské hory jsou vzhledem k jejich poloze k převládajícím větrům jedním z nejdeštivějších území ČR, a to zejména jejich severní okraj (Bílý potok, cca 1 700 mm srážek ročně). Jižní a jihozápadní část kraje je teplejší a sušší.

Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Je zde rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Tradiční textilní průmysl ztratil v důsledku útlumu v posledních letech svoje dominantní postavení. Mezi surovinami Libereckého kraje dominují kvalitní sklářské a slévárenské písky. V zemědělství, které je pouze doplňkovým odvětvím, jsou hlavními plodinami obiloviny a pšiciny v návaznosti na chov skotu. V posledních letech výrazně posílila pozice odvětví obchodu a dopravy (rychlou silnicí spojuje Liberec se středními Čechami a Prahou). Nezanedbatelnou součástí ekonomiky Libereckého kraje je cestovní ruch. Na území Libereckého kraje zasahuje euroregion Neisse–Nisa–Nysa.

● Základní socioekonomická charakteristika Libereckého kraje, 2008 Zdroj: ČSÚ

Ukazatel	Údaj za kraj	Podíl na ČR (%) / průměr ČR
Rozloha (km ²)	3 163	4,0 / -
Počet obyvatel	437 325	4,2 / -
Hustota zalidnění (obyv.km ⁻²)	138,3	- / 132,7
Podíl městského obyvatelstva (%)	76,1	- / 73,8
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	6,0	- / 5,4
Tvorba HDP na obyvatele (běžné ceny, Kč)	261 872	- / 353 701
Tvorba HPH podle sektorů (%)*		
- Primární (zemědělství a těžba)	1,2	- / 4,1
- Sekundární (zprac. průmysl, staveb. a energetika)	46,3	- / 36,1
- Terciární (služby, doprava a správa)	52,5	- / 59,8

* Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí a mezipotřebou.

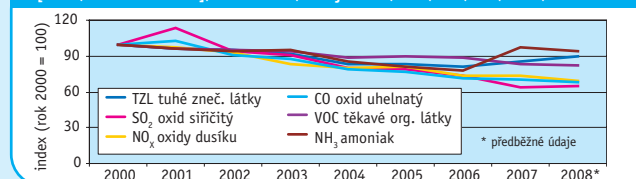

Ovzduší

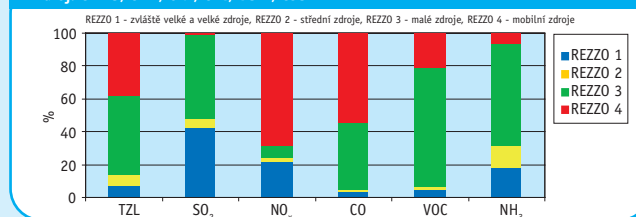
EMISNÍ SITUACE

Liberecký kraj lze charakterizovat jako převážně průmyslový, s vyšší koncentrací lehkého průmyslu a z pohledu zemědělství stále ještě i živočišné výroby. Na území kraje je umístěno široké spektrum výrobních procesů (slévárny, potravinářský průmysl, strojírenství, sklárny), z nichž některé jsou pro něj typické a jejich existence je dána historickým vývojem struktury průmyslu. K situaci přispívají i mobilní zdroje. Důležitou roli mají i malé zdroje, které se velmi obtížně sledují a kontrolují. Nadále největším producentem znečišťujících látek do ovzduší zůstává elektrárna Turów v Polsku. Zvyšující se emise TZL jsou zapříčiněny především narůstající automobilovou dopravou a spalováním málo kvalitních pevných paliv, případně spalováním v technicky zastaralých topeništích, ke kterému dochází především z ekonomických důvodů.

● Vývoj emisí základních znečišťujících látek v Libereckém kraji [index, rok 2000 = 100], 2000–2008, Zdroj: ČHMÚ, ČÍZP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

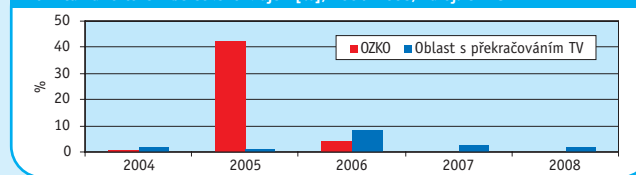
● Struktura zdrojů emisí v Libereckém kraji [%], 2008 Zdroj: ČHMÚ, ČÍZP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

KVALITA OVZDUŠÍ

Na území kraje nebylo v roce 2008 na žádné měřicí stanici zaznamenáno překročení zvláštních imisních limitů sledovaných znečišťujících látek ovzduší (vzhledem k vyhlášeným regulačním opatřením při smogových situacích). Z důvodu poklesu průmyslové výroby i příznivých meteorologických podmínek nebyly na území kraje překročeny LV znečišťujících látek v ovzduší. V průběhu roku 2008 bylo zaznamenáno pouze překročení imisního limitu pro ozon na stanici Souš a Liberec-město. Jako oblast s překročenými cílovými imisními limity pro ochranu zdraví bylo vymezeno 1,4 % území kraje v důsledku překročení TV pro benzo(a)pyren na měřicí stanici Liberec-město.

● Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší a oblastí s překračováním cílových imisních limitů na rozloze Libereckého kraje* [%], 2004–2008, Zdroj: ČHMÚ

* LV – imisní limit (z angl. Limit Value), TV – cílový imisní limit (z angl. Target Value), MT – mez tolerance
OZKO – oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší; oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (oxid siřičitý, suspendované částice PM₁₀, oxid dusičitý, olovo, oxid uhelnatý a benzen).
Oblasti s překračováním cílových imisních limitů se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota cílového imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (kadmium, arsen, nikl a benzo(a)pyren). Cílový imisní limit je stanoven i pro přízemní ozon, který se z důvodu jeho překračování na většině území ČR nezahrnuje do vyhodnocení pomocí mapy.

Zdraví

ZDRAVOTNÍ RIZIKA PLYNOUCÍ ZE ZNEČIŠTĚNÉHO OVZDUŠÍ

K znečišťujícím látkám v ovzduší, s nejvýznamnějším vlivem na zdraví obyvatel patří především suspendované částice. Již při jejich nízkých koncentracích, které jsou sice z hlediska legislativy podlimitní, je nepříznivě ovlivňováno zdraví obyvatel z důvodu jejich bezprahového působení. Účinek suspendovaných částic závisí na jejich velikosti, tvaru a chemickém složení. Větší částice jsou zachyceny v horních partiích dýchacích ústrojí, obvykle se dostanou do trávícího ústrojí a člověk je exponován po jejich požití. Částice frakce PM₁₀ se dostávají do dolních cest dýchacích, jemnější částice PM_{2,5} pronikají až do plicních sklípků. Největší podíl částic se ukládá v plicích při velikosti částic mezi 1 až 2 μm.

Suspendované částice dráždí sliznici dýchacích cest, mohou způsobit změnu morfologie i funkce řasinkového epitelu, zvýšit produkci hlenu a snížit samočisticí schopnosti dýchacích ústrojí. Tyto změny usnadňují vznik infekce. Recidivující akutní zánětlivá onemocnění mohou vést ke vzniku chronické bronchitidy a chronické obstrukční nemoci plic s následným přetížením pravé srdeční komory a oběhovému selháváním. Tento vývoj je současně podmíněn a ovlivněn mnoha dalšími faktory jako je stav imunitního systému, alergická dispozice, expozice v pracovním prostředí, kouření apod.

Mezi prokázané účinky **krátkodobé expozice** vysoké imisní koncentraci polévatého prachu patří zhoršení respiračních a kardiovaskulárních potíží, vyšší počet akutních hospitalizací, vyšší spotřeba léků a zvýšení úmrtnosti. Postižena je především citlivá část populace, tedy lidé s vážnými nemocemi srdečně cévního systému a plic, a pak starší lidé a kojenci.

Pro hodnocení **dlohodobých účinků** na základě ročních průměrných koncentrací existuje podstatně méně podkladů. Pozorované účinky se většinou týkají snížení plicních funkcí při spirometrickém vyšetření u dětí i dospělých, výskytu symptomu chronické bronchitidy a spotřeby léků pro rozšíření průdušek při dýchacích obtížích a zkrácení očekávané délky života.

● Zdravotní riziko imisí PM₁₀ v Libereckém kraji v roce 2008 (ukazatel atributivního rizika za 1 rok pro 437 325 exponovaných osob), Zdroj: KHS Libereckého kraje

Ukazatel	Atributivní riziko
Celková úmrtnost	
Počet úmrtí u populace ve věku nad 30 let	273
Nemocnost – celá populace	
Hospitalizace pro srdeční onemocnění	35
Hospitalizace pro respirační onemocnění	57
Nemocnost – dospělí	
Nové případy chronické bronchitidy	183
Počet dní s příznaky u chronicky nemocných	269 650
Počet dní s léčbou u astmatiků	33 383
Počet dní s omezenou aktivitou	366 854
Nemocnost – děti	
Počet dní s respiračními příznaky	226 945
Počet dní s léčbou u astmatických dětí	21 963

● Vypočítáno pro průměrnou koncentraci 18,6 μg.m⁻³ z měřicích stanic Česká Lípa, Jizerka, Jablonec-město, Tanvald, Souš, Liberec-město, Frydlant, Radimovice a Vratislavice. Atributivní riziko – představuje o kolik je vyšší riziko vzniku nemoci/úmrtnosti u osob exponovaných PM₁₀ ve srovnání s rizikem u osob neexponovaných imisím PM₁₀.

PM₁₀ jsou částice, které projdou velikostně selektivním filtrem prokazujícím pro aerodynamický průměr 10 μm odučovací účinnost 50 %.

Hodnocení zdravotních rizik pro ostatní složky životního prostředí je k dispozici na webových stránkách Krajské hygienické stanice Libereckého kraje – www.khslbc.cz.

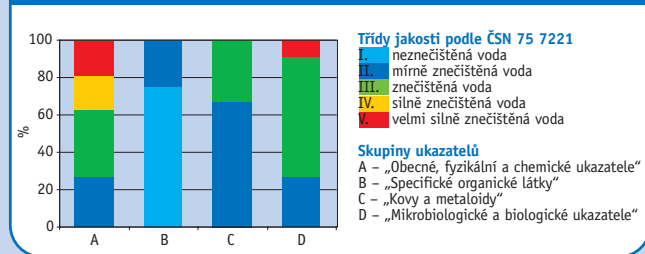
Voda

JAKOST VODNÍCH TOKŮ

V kraji bylo sledováno 11 profilů na řekách Jizera, Ploučnice, Lužická Nisa, Kamenice a Smědá.

- Ve skupině A byly nejvíce znečištěny toky Lužnice a Ploučnice. Nejhůře hodnoceny byly AOX, které dosáhly na obou těchto tocích V. nebo IV. třídy. Ve III. třídě bylo zařazeno BSK₅ na čtyřech profilech kraje a rozpuštěný kyslík na třech profilech, ojedinelé i některé další ukazatele. Nejsazší byl profil Ploučnice-Noviny, naopak velmi dobře hodnoceny byly profily Jizera-Horní Sytva, Kamenice-Spálov a Smědá-Ves u Černous, kde žádný ze sledovaných ukazatelů této skupiny nepřesáhl II. třídu.
- Ve skupině B dosáhly II. třídy pouze dvě sloučeniny – trichlormethan v profilu Ploučnice-Noviny a 1,1,2,2-tetrachlorethen v profilu Ploučnice-Česká Lípa.
- Ve skupině C byla stanovena nejhůře III. třída pro zinek, veškeré železo nebo měď v profilech Lužické Nisy a Ploučnice.
- Ve skupině D byl nejhůře hodnocen profil Lužická Nisa-Hrádek nad Nisou, kde byla pro enterokoky stanovena V. třída a pro termotolerantní koliformní bakterie IV. třída. Na ostatních profilech pro oba dva ukazatele převládala III. třída. Chlorofyl byl hodnocen téměř na všech měřených profilech I. třídou.

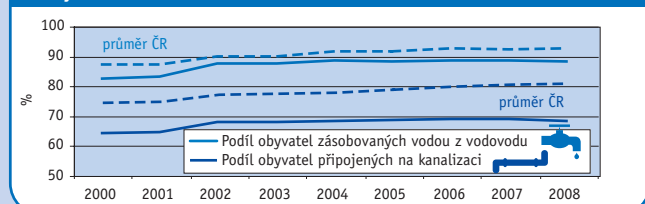
Podíl sledovaných profilů ve třídách jakosti vod ČSN podle skupin ukazatelů A–D v Libereckém kraji [%], 2008, Zdroj: CHMÚ

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Celkový objem vyrobené pitné vody se meziročně mírně snížil o 1 mil. m³ na hodnotu 30,66 mil. m³. Zároveň počet obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodovodu se meziročně zvýšil o 2 357. Spotřeba pitné vody na obyvatele v roce 2008 činila 89,3 l na obyv. za den, což je méně než průměrná spotřeba v ČR. Ztráty pitné vody ve vodovodní síti se dlouhodobě pohybují nad průměrem ČR, který v roce 2008 činil 19,4 %.

Zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Libereckém kraji [%], 2000–2008 Zdroj: ČSÚ

Podíl ztrát z vody vyrobené pro veřejnou potřebu v Libereckém kraji [%], 2000–2008, Zdroj: ČSÚ

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
33,5	33,8	33,8	28,3	28,0	28,6	23,8	23,4	25,1

V domech připojených na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod (ČOV) v roce 2008 žilo pouze 63,2 % z celkového počtu obyvatel kraje. Čištěno bylo 96,7 % odkanalizovaných odpadních vod. Za nejvýznamnější akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, ukončené v roce 2008, lze považovat dokončení rekonstrukce ČOV Liberec a její uvedení do zkušebního provozu, dále dostavbu ČOV a kanalizace Čvikov.

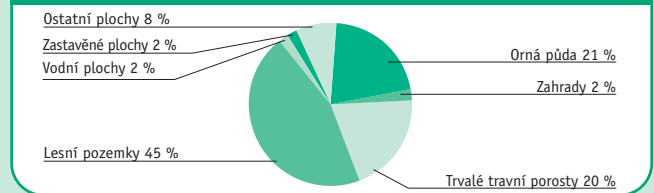

Lesy, krajina, zemědělství

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Rozloha Libereckého kraje v roce 2008 činila 316 298 ha. Meziročně poklesla výměra orné půdy o 552 ha, vzrostla rozloha trvalých travních porostů o 440 ha, lesních pozemků o 92 ha. Ostatní kategorie se výrazně nezměnily. Pokračoval trend nárůstu trvalých travních porostů a lesních pozemků zejména na úkor orné půdy.

Struktura využití území v Libereckém kraji [%], 2008 Zdroj: ČÚZK

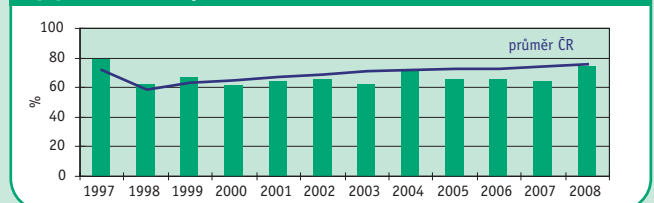

LESY

Výměra lesů Libereckého kraje v roce 2008 činila dle ČÚZK 140 189 ha, lesnatost dosáhla 44,5 % (průměr v ČR je 33,7 %), tj. nejvyšší hodnoty v ČR. Lesy zvláštního určení tvořily 28 % rozlohy lesů, jejich výměra se meziročně procentuálně nezměnila.

Výše celkových nahodilých těžeb dosáhla třetí nejnižší hodnoty v ČR, 253 tis. m³ dřeva, výše nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy, z nichž polomy vázané na poškození větrem tvořily rozhodující většinu, dosáhla 200 tis. m³ dřeva. Zdravotní stav lesních porostů je určován především mírou defoliace*. Míra defoliace v Libereckém kraji byla v roce 2008 šestá nejvyšší v České republice.

Vývoj míry defoliace jehličnatých porostů starších 60 let (třída 2–4) v Libereckém kraji [%], 1997–2008, Zdroj: VÚLHM

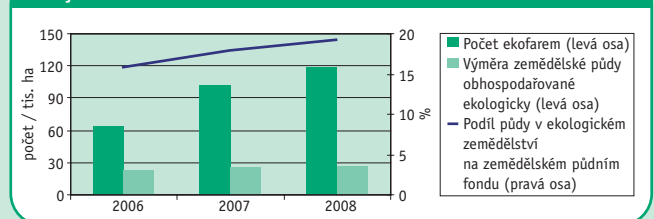

- * Defoliace (odlštění) – relativní ztráta asimilačního aparátu (listů nebo jehličí) v koruně poškozeného stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Hodnoty defoliace se rozdělují do pěti základních tříd, z nichž poslední tři charakterizují významně poškozené stromy: 0 – žádná (0–10 %); 1 – mírná (11–25 %); 2 – střední (26–60 %); 3 – silná (61–99 %); 4 – odumřelé stromy (100 %).

Ekologické zemědělství

V Libereckém kraji v roce 2008 tvořila výměra zemědělské půdy obdělávané ekologicky 19 %, resp. 26 595 ha celkové výměry zemědělské půdy v kraji (140 189 ha), což kraj řadí na 2. místo v ČR. Výměra ekologicky obdělávané půdy v ČR dosáhla 8,04 % zemědělské půdy.

Vývoj ekologického zemědělství v Libereckém kraji [počet, tis. ha, %], 2006–2008, Zdroj: MZE

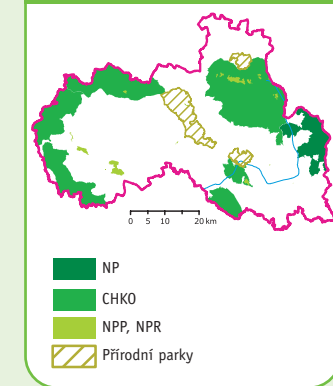

Ochrana přírody

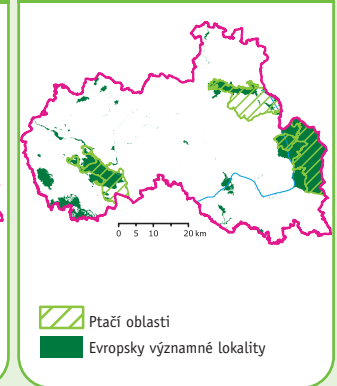
ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY

Na území kraje se z velkoplošných zvláště chráněných území nachází Krkonošský národní park (vyhlášen 17. 5. 1963), CHKO České středohoří, CHKO Český ráj, CHKO Jizerské hory, CHKO Kokořínsko a CHKO Lužické hory. V kraji bylo v roce 2008 evidováno 113 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) o celkové rozloze 6 132 ha – konkrétně 7 národních přírodních rezervací (NPR), 8 národních přírodních památek (NPP), 36 přírodních rezervací (PR) a 62 přírodních památek (PP). Dále se na území kraje nacházejí 3 přírodní parky, které zajišťují územní ochranu přírody na obecní úrovni. V roce 2008 byla vyhlášena přírodní památka Okřešická louky na Českolipsku.

Zvláště chráněná území a přírodní parky v Libereckém kraji, 2008 Zdroj: AOPK ČR, KÚ Libereckého kraje

Lokality soustavy Natura 2000 v Libereckém kraji, 2008 Zdroj: AOPK ČR

FINANCE NA OCHRANU PŘÍRODY

Na údržbu a management MZCHÚ byla v roce 2008 vynaložena částka 1 169 tis. Kč. Jednalo se zejména o kosení travních porostů, likvidaci invazních druhů rostlin, opravu hraničních tabulí, instalaci nových informačních tabulí a údržbu a opravu stávajících naučných stezek. Na průzkumné a monitorovací práce v MZCHÚ bylo věnováno 105 tis. Kč.

V roce 2008 věnoval Krajský úřad Libereckého kraje částku 82 tis. Kč na podporu zvláště chráněných druhů mimo MZCHÚ. Jednalo se o transfery mravenišť, péči o netopýří lokality a údržbu travních porostů se zvláště chráněnými a ohroženými druhy rostlin v lokalitě louka pod hrázi v Oboře – Lomnice n. P., Stráž p. R., Litiče, Tuháň, Bílý Kostel.

PROJEKT A ZÁCHRANNÉ PROGRAMY

V roce 2008 byl ukončen projekt Likvidace invazních rostlin v povodí Nisy a ve spolupráci s německým partnerem byla připravena projektová žádost na pokračování likvidace invazních rostlin v dalších částech Libereckého kraje. Bylo zpracováno „Vymezení oblastí krajinného rázu Libereckého kraje“ a byla zpracována analytická část „Programu ochrany zemědělské půdy Libereckého kraje“.

V Libereckém kraji probíhá záchranný program populace sysla obecného na Hodkovic-kém letišti. V bývalém vojenském prostoru Ralsko je snaha o posílení populace tetřívka obecného. Na Českolipsku probíhají aktivity k posílení populace popelivky sibiřské. Ve Stanicích pro handicapované živočichy v Libštátě se dlouhodobě věnují záchranné genofondu sovy páléné.

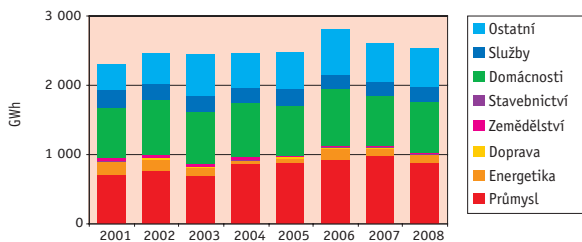

Energetika

SPOTŘEBA ELEKTRICKÉ ENERGIE

V Libereckém kraji lze zaznamenat v celkové spotřebě elektřiny mírné meziroční snížení (o 2,6 %), celková spotřeba v kraji v roce 2008 dosáhla 2 548,4 GWh. Tento pokles nastal díky výraznému snížení v energetickém sektoru (o 10,2 %), v ostatních odvětvích nastal spíše mírný nárůst spotřeby nebo stagnace.

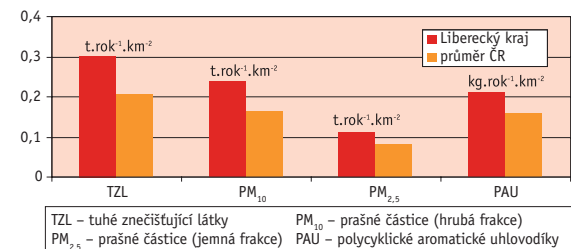
• Vývoj hrubé roční spotřeby elektřiny v jednotlivých sektorech národního hospodářství v Libereckém kraji [GWh], 2001–2008, Zdroj: ERÚ

MĚRNÉ EMISE Z VYTÁPĚNÍ DOMÁCNOSTÍ

V Libereckém kraji je výrazně nadprůměrné množství emisí z vytápění domácností. Tato situace je způsobena vyšším podílem vytápění tuhými palivy, zejména uhlím (viz níže).

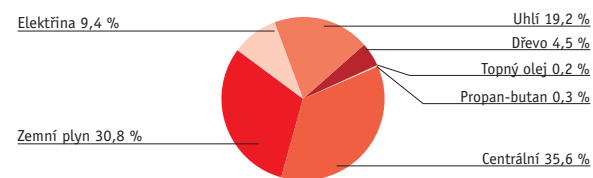
• Měrné emise z vytápění domácností v Libereckém kraji [t.rok⁻¹.km⁻², kg.rok⁻¹.km⁻²], 2008, Zdroj: ČHMÚ

STRUKTURA VYTÁPĚNÍ DOMÁCNOSTÍ

V Libereckém kraji je nejvíce domácností vytápěno využíváním centrálního zásobování teplem (59 566 domácností) a zemním plynem (51 570 domácností). Oproti ostatním krajům je zde vyšší podíl otopu uhlím a elektřinou (průměr ČR je 13,5 %, resp. 6,3 %).

• Struktura vytápění domácností v Libereckém kraji [%], 2008 Zdroj: ČHMÚ

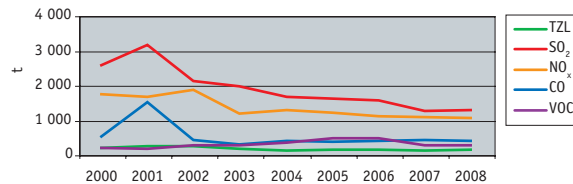

Průmysl, těžba

EMISE Z PRŮMYSLU

V období let 2006–2008 vykazují emise hlavních znečišťujících látek stagnaci nebo mírný pokles. Tento stav je odůvodněn poklesem průmyslové výroby, především sklářského průmyslu a výroby automobilových dílů. Zdroji s největším objemem emisí zůstávají teplárny – Teplárna Liberec a jablonecká teplárna JTR a.s.

• Vývoj emisí z velkých zdrojů znečišťování (REZZO 1)* v Libereckém kraji [t], 2000–2008, Zdroj: ČHMÚ

* REZZO 1 – stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvlášť závažných technologických procesů.

VÝPIS HLAVNÍCH ZDROJŮ Z IRZ

• Výpis hlavních zdrojů z IRZ (Integrovaného registru znečišťování životního prostředí) v Libereckém kraji, 2007, Zdroj: CENIA

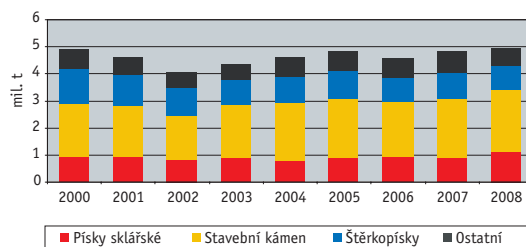
Název organizace	Emise do ovzduší	Emise do vod	Přenosy v odpadech
AUTOBATERIE Tollinger s.r.o.	Pb	Pb	
Galvanoplast Fischer Bohemia, k.s.			Cr, Cu, Ni
PRECIOSA, a.s., závod 3		Pb	As, Cd, Pb, Zn
Teplárna Liberec, a.s.	NO _x , SO _x		
Jablonecká teplárenská a realitní, a.s.	SO _x		

Dále mezi největší emitenty těžkých organických látek patří společnost GRUPO ANTOLIN BOHEMIA, a.s. (Zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje).

TĚŽBA

Největší podíl těžby v kraji dle tonáže připadá na stavební kámen (např. ložiska Tachov u Doks, Košťálov-Stružinec, Chlum-Maršovický vrch), šterkopisky (Velký Grunov, Oldřichov-Hrádek nad N.) a sklářské písky (Provodín). Sklářské písky jsou surovinou nadregionálního významu a v roce 2008 došlo k výraznějšímu zvýšení jejich těžby. Další surovinou nadregionálního významu je uran, jehož těžba byla ukončena již v roce 1996, ale menší množství uranu se dosud získává jako vedlejší produkt v rámci sanačních prací ložiska Stráž p. Ralskem. V roce 2000 se v Libereckém kraji vytěžilo 152 tun uranu, v roce 2008 již jen 40 tun.

• Vývoj těžby na území Libereckého kraje [mil. t], 2000–2008 Zdroj: ČGS-Geofond

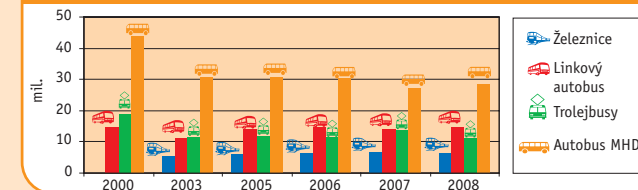
Doprava

CHARAKTERISTIKA DOPRAVY

Kraj jako celek je silniční dopravou méně zatížen. Kostru silniční sítě a nejvytíženější komunikace kraje tvoří rychlostní silnice R35 Liberec–Turnov, na kterou navazuje rychlostní silnice R10 do Prahy a silnice I/35 na Jičín (rychlostní silnice v přípravě). Západním směrem se jedná o silnici I/13 na Děčín. Intenzity dopravy na těchto komunikacích dosahují až 30 tis. vozidel denně.

Integrovaný dopravní systém veřejné dopravy v Libereckém kraji se v roce 2008 připravoval a byl spuštěn k 1. 7. 2009. Většinu hromadné dopravy osob mimo města zajišťují linkové autobusy (14,6 mil. osob v roce 2008), železnice přepraví pouze cca třetinu tohoto objemu přepravy a nemá pro nákladní dopravu v kraji (2,5 % přepraveného nákladu) větší význam. Celkový objem nákladní přepravy (cca 17,5 mil. tun) v Libereckém kraji byl v roce 2008 nejmenší ze všech krajů ČR.

• Počet přepravených osob jednotlivými druhy veřejné dopravy* v Libereckém kraji [mil.], 2000–2008, Zdroj: MD

• Množství přepraveného nákladu* v Libereckém kraji [tis. tun], 2000, 2003, 2006, 2007, 2008, Zdroj: MD

	2000	2003	2006	2007	2008
Železnice	3 679,9	545,5	577,0	536,8	438,3
Silnice	15 162,5	14 620,6	16 315,6	15 473,9	17 039,6

* Jedná se o počet přepravených osob (resp. zboží) nezávisle na délce přepravy. Údaj byl vypočten jako součet přepravních objemů v rámci kraje a mezi kraji (přes hranice kraje), a to bez mezinárodní přepravy.

AUTOMOBILIZACE A HUSTOTA DOPRAVNÍ SÍTĚ

Automobilizace v kraji (420 osobních automobilů na 1 000 obyvatel v roce 2008) je na úrovni průměru ČR. S ohledem na svoji malou rozlohu má kraj nadprůměrnou hustotu silniční i železniční sítě, nemá však žádné dálnice a má pouze 22 km rychlostních silnic.

• Hustota dopravní sítě v Libereckém kraji [km, km.km⁻²], 2008 Zdroj: MD

	Délka komunikací v kraji (km)	Hustota dopravní sítě (km.km ⁻²)
Železnice	553	0,175
Silnice celkem	2 428	0,769
Silnice 1. třídy (z toho rychl. komunikace)	333 (22)	0,105
Dálnice	0	0

EMISE Z DOPRAVY

Produkce emisí z dopravy v kraji je celkově příznivá, na území kraje se vyprodukuje pouze okolo 3 % celkových národních emisí sledovaných látek z dopravy, což je druhý nejmenší úhrn po Karlovarském kraji. Toto hodnocení však nevylučuje značnou lokální emisní zátěž v Liberci a v okolí hlavních silničních tahů. Měrné emise škodlivin na obyvatele jsou na úrovni cca 70 % průměru ČR, měrné emise na plochu jsou rovněž pod průměrem ČR.

• Vývoj měrných emisí CO₂, NO_x, VOC a PM z motorové dopravy v Libereckém kraji a v ČR [kg. obyv.⁻¹], 2005–2008, Zdroj: CDV

Rok/Emise	Liberecký kraj				ČR			
	CO ₂	NO _x	VOC	PM	CO ₂	NO _x	VOC	PM
2005	1 268	7,1	3,4	0,455	1 776	10,05	4,57	0,637
2006	1 283	6,6	3,0	0,442	1 804	9,46	4,11	0,622
2007	1 347	6,3	2,9	0,449	1 891	9,08	3,90	0,633
2008	1 313	5,8	2,5	0,430	1 833	8,41	3,32	0,597

• PM – prašné částice, VOC – těžké organické látky